GRYSHOND
WERKBOEKE

AFRIKAANS
EERSTE ADDISIONELE TAAL
WERKBOEK

GRAAD 9 (IEB)

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL WERKBOEK

GRAAD 9 (IEB)

Alle regte voorbehou. Geen gedeelte van hierdie werkboek mag op enige manier sonder toestemming gekopieer word nie

ISBN: 978-1-0492-1821-2

Eerste uitgawe 2026

KONTAKBESONDERHEDE:

margie.markservices@gmail.com

Sel: 082 769 5506

VOORWOORD

Vir die onderwyser

Alle verwysings na assesserings is slegs 'n aanduiding van waar assesserings moontlik sou kon plaasvind. Assesserings behoort dus plaas te vind na gelang van indiwiduele behoeftes.

As gevolg van kopieregvoorskrifte is geen van die gedigte in hierdie werkboek afgedruk nie. Die gedigte is beskikbaar in die bundels soos aangedui.

Kopiereg voorbehou 2026

INHOUD

1. Ek en my skool Woordeskat: Invuloefening Leesbegrip: artikel Sinstruktuur: Woordorde Woordstrukture: Meervoud en Verkleining Woordstrukture: Konsolidasie	**7**
2. In die winkelsentrum Woordeskat: Kommunikasie **Assessering: Skryf – Dialoog** Leesbegrip: Advertensies Sinstruktuur: Tye Woordstruktuur: Antonieme / Teenoorgesteldes Woordstrukture: Konsolidasie Gedig: Verlore potloodsakkie – Ilna Stander	**21**
3. Sosiale media en verhoudings Woordeskat: Kommunikasie Leesbegrip: Spotprent **Assessering: Begripstoets** Sinstruktuur: Voegwoorde Woordstruktuur: Intensiewe vorm Woordstrukture: Konsolidasie **Assessering: Luisterbegrip**	**39**
HERSIENING: Woord- en sinstrukture	**48**

4. Vakansietyd Woordeskat: Vertaling **Assessering: Voorbereide praatjie** Leesbegrip: Artikel Sinstruktuur: Infinitief Sinstruktuur: Ontkenning Woordstruktuur: Bywoorde **Assessering: Taaltoets** Gedig: Pleitskrif vir die aarde – Fanie Viljoen	**51**
5. Sterre en ikone Woordeskat: Kommunikasie Leesbegrip: Visuele teks – foto Woordstruktuur: Voornaamwoorde Sinstruktuur: Direkte en indirekte rede Woordstruktuur: Trappe van vergelyking Woordstruktuur: Afkortings Gedig: Helde – Elizabeth Conradie	**65**
6. Musiek en flieks Woordeskat: Blokkiesraaisel Leesbegrip: Opsomming **Assessering: Skryf – Prosesskryf** **Assessering: Luisterbegrip** Sinstruktuur: Lydende vorm Woordstrukture: Telwoorde en Tys Woordstrukture: Konsolidasie	**80**

HERSIENING: LYDENDE VORM & INDIREKTE REDE	**96**
7. Strokiesprente Woordeskat: Visuele geletterdheid – strokiesprente Leesbegrip: Strokiesprente **Assessering: Skryf – Kreatiewe skryf** Sinstruktuur: Betreklike voornaamwoorde Woordstruktuur: Byvoeglike naamwoorde Gedig: moenie die smiley vergeet nie – Jelleke Wierenga	**98**
8. Wat lees jy? Woordeskat: Terminologie vir stories **Assessering: Onvoorbereide praat – rolspel** Leesbegrip: Resensie Woordstrukture: Voorsetsels Persoonsname Konsolidasie: Woord- en sinstrukture	**113**
HERSIENING 1: Woord- en sinstrukture	**126**
HERSIENING 2: Woord- en sinstrukture	**130**

1 EK EN MY SKOOL

WOORDESKAT: Invuloefening

Vul die vorm in, en stel jouself aan jou klasmaats voor (*introduce*):

[BRON: M365 Copilot]

My naam en van is: ____________________

Afrikaans; Engels; Wiskunde; Wetenskap; Lewenswetenskap; Aardrykskunde; Geskiedenis; Musiek; Visuele kuns; Drama; Ekonomiese- en Bestuurswetenskappe; Inligtingstegnologie (IT)

My gunstelingvakke (*subjects*) is: ____________________

____

____

Hokkie; Swem; Waterpolo; Basketbal; Netbal; Atletiek; Roei; Muurbal; Gholf; Duik; Perdry

My gunstelingsportsoorte is: ____________________

____

Skaak; Koor; Marimbas; Orkes; Jazz-orkes; Toneel; Tegnologieklub

Die kultuuraktiwiteite wat ek die meeste by die skool geniet (*enjoy*), is:

____

____

My stokperdjies (*hobbies*) is:

____

____

Ons skoolhoof is: ______________________________

Gee een interessante feit oor jou skoolhoof:

____

Onderwyser; Dokter; Apteker; Prokureur; Ingenieur; Afrigter; Sielkundige; Rekenmeester; Argitek; Ontwerper; Mode-ontwerper; Wynboer; Dosent; Renjaer; Joernalis

Wat is jou toekomstige (*future*) werk, en hoekom?

____

____

Wat is die beste ding van jou skool? Skryf twee dinge neer:

____

____

Ons skool se leuse (*motto*) is:

____

Skryf ons skool se leuse in Afrikaans:

____

Kopiereg voorbehou 2026

LEESBEGRIP: Artikel

Lees die teks, en beantwoord die vrae daaroor.

Nuwe Ingenieurskursus vir Emily

<u>Amanda Roestoff</u>

1. Sy is nie sommer met ‘n tweede plek tevrede nie. Boonop is sy beslis baie kompeterend.

2. So sê Emily De Villiers (18), voormalige skoolleier en kaptein van die College of Excellence in Johannesburg se eerste roeispan, wat agt A’s in haar matriekeksamen behaal het.

3. Sy gaan by die Universiteit van Kaapstad studeer vanweë sy goeie akademiese reputasie. Emily is ook baie opgewonde omdat daar ‘n roeiklub is. Sy vertel net so opgewonde oor haar toekomsplanne om haar as ‘n mikro-elektroniese ingenieur te kwalifiseer.

4. Die nuwe graadkursus is ‘n kombinasie van meganiese en elektroniese ingenieurswese.

5. Emily, die oudste dogter van Michael, ‘n myningenieur, en Kerryn, ‘n onderwyser, het onderskeidings behaal in Afrikaans, Engels, Frans, aardrykskunde, lewensoriëntering, wiskunde, gevorderde program wiskunde en fisiese wetenskappe.

6. Sy droom daarvan om eendag ‘n ruimtevaarder te word, en dalk nog vir die Amerikaanse ruimte-agentskap (Nasa) te werk.

7. Sy het volle erekleure vir akademie en roei verwerf, en ook erkenning vir gemeenskapsdiens en omgewingsake gekry.

8. Daarby was sy ‘n kranige netbalspeler.

9. Emily hou vakansie in Mosambiek en Kenton, naby Port Alfred.

[BRON: *Aangepas uit: Beeld, Januarie 2013*]

WOORDESKAT

Soek Afrikaanse woorde in die teks vir die Engelse woorde in die tabel:

course		*leader*	
rowing team		*excited*	
future plans		*degree*	
engineer		*distinction*	
geography		*life orientatiom*	
astronaut		*honours*	
community service		*environment*	

VRAE

1. Wie is "sy" in paragraaf 1?

____

2. Watter twee leiersposisies het Emily by haar skool gehad?

____

____

3. Gee twee redes hoekom Emily die Universiteit van Kaapstad gekies het.

____

____

4. Voltooi die sin. Skryf die woorde wat weggelaat is:

Emily wil eendag 'n ____________________ word. Sy volg in haar pa se voetspore, want hy is 'n ____________________, terwyl haar ma 'n ____________________ is. Dit is haar droom om eendag vir ____________________ te werk as 'n ____________________.

5. Sê of die volgende stelling **waar** of **onwaar** is. Motiveer jou antwoord deur **ses opeenvolgende woorde** aan te haal.

Emily het op skool in beide akademie en sport presteer (*achieved*).

____

6. Kies die korrekte opsie.
Emily was "'n kranige netbalspeler" (paragraaf 8).
Dit beteken sy was 'n ... netbalspeler.

A entoesiastiese
B gemiddelde (*average*)
C vrot
D sosiale

SINSTRUKTUUR: WOORDORDE

Subject + Verb 1 + Time + Object + Manner + Place + Verb 2 + Infinitive

Stelsin:

S v1 T O M P v2 I

Negatiewe sin:

S v1 nie T O M P v2 I nie

Skryf die sinne oor met die korrekte woordorde.

[BRON: M365 Copilot]